

“**T**apuntaré al cap i et frotaré un tir”. Aquestes no són les paraules que es creuen caps de la màfia siciliana. Són pronunciades a València. I qui les rep sols ha comès un pecat: no tenir papers. L'escena s'esdevé en una presó encoberta sota un nom famós.

Són els Centres d'Internament d'Estrangers (CIE), i a l'Estat espanyol, n'hi ha set: a Gran Canària, Tenerife, Algesires, Múrcia, Madrid, València i Barcelona. Nascuts el 1985, de la mà de la llei d'estrangeria d'aquell any, alberguen fins a 5.000 interns –sense la documentació en regla– mentre es tramita el seu procés d'expulsió.

Malgrat que teòricament tan sols s'hi podien estar quaranta dies, s'ha reformat la legislació per tal que n'hi puguin passar fins a una seixantena. Però sobretot, no compleixen amb el seu propòsit oficial: segons la memòria del Defensor del Poble del 2013, l'últim any amb dades disponibles, únicament la meitat dels interns van acabar expulsats.

De fet, la creació dels CIE no va estar exempta de polèmica, perquè la seua pròpia existència vulnera els drets humans. “Castigar amb la privació de la llibertat una falta administrativa no casa amb el respecte per la llibertat deambulatoria i els drets fonamentals”, exposa Javier de Lucas, catedràtic de filosofia del dret i filosofia política a l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València, del qual és fundador.

“Els CIE naixen com a conseqüència d'una política de criminalització i repressió del fet migratori, com una manera d'engendrar la por als immigrants”, critica Sara Verdú, membre de l'ONG contra el racisme València Acull, de la plataforma CIEs No i ex-coordinadora del Centre Espanyol d'Ajuda al Refugiat al País València (CEAR-PV). No debades, el director dels CIEs és un comandament de la policia nacional.

No obstant això, aquests centres no són una excepció espanyola. Segons les dades recollides per l'eurodiputat de Compromís, Jordi Sebastià, n'hi ha per tota la Unió Europea i acullen unes 37.000 persones. Grècia, Itàlia i l'Estat espanyol n'encapçalen la llista.

Drets humans xafigats. El malson de l'immigrant que arriba atret per la convicció que existeix el paradís euro-

Presó racista per a immigrants

PRATS I CAMPS

Dalt, a l'esquerra, el senegalès Mor Diagne, fotografiat a la seu de València Acull, i a la dreta, dues

Els Centres d'Internament d'Estrangers (CIE), creats per una concepció securitària de la immigració, suposen una vulneració dels drets humans. Als Països Catalans, n'hi ha un parell: Sapadors a València i Zona Franca a Barcelona. A l'interior, les condicions són deplorables, i les tortures, cada vegada més freqüents.

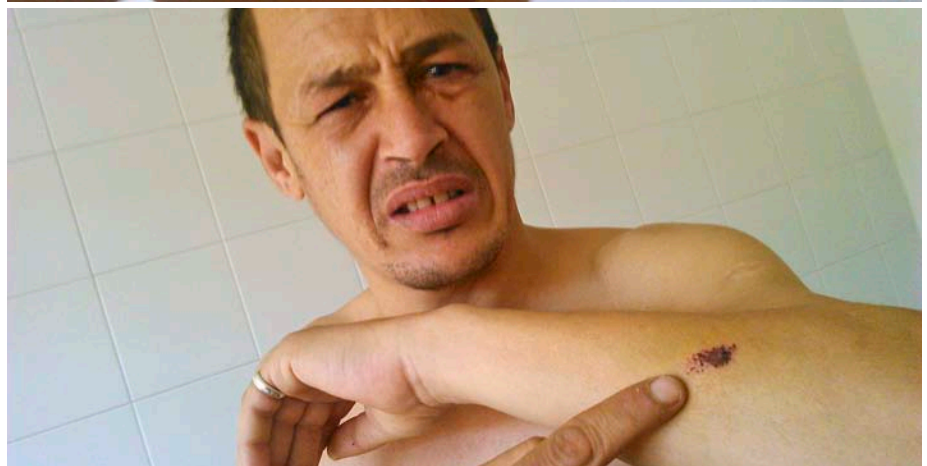
peu comença amb les identificacions. És l'inici del camí cap al CIE, als quals es pot arribar de tres maneres.

La primera, per la via penal: els delinqüents estrangers a qui se'ls commuta la pena resten als centres fins que en són expulsats. La segona, per la detenció de les forces d'autoritat després de l'arribada d'una pastera. I la tercera, “quan els detenen en les batudes racistes a immigrants irregulars que resideixen arreu de tot l'Estat i treballen en l'economia

submergida”, explica Verdú. “Malauradament, són les més habituals”, afegeix.

Unes identificacions qüestionades per ONG com Amnistia Internacional, que ha estat de les més crítiques. En l'informe *Hi ha alternatives: no a la detenció de persones migrants*, del febrer de 2013, ho denunciava obertament, emparant-se en dictàmens internacionals.

Al document, l'organisme hi feia referència al Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, pel qual “tot individu

imatges de les agressions presumptament patides per l'algerià Mohamed R. Zohuir, que ha denunciat els fets.

té dret a la llibertat” i ningú no pot ser sotmès “a detenció o presó arbitrària”. “La detenció preventiva podria considerar-se arbitrària si no està justificada en totes les circumstàncies del cas”, detalla l’informe d’Amnistia Internacional, que fa seues les paraules de la relatora especial de les Nacions Unides sobre els Drets Humans dels Migrants, Gabriela Rodríguez. “Els immigrants irregulars no són delinqüents *per se*, i per tant, no han de ser tractats com a tals”.

“Als CIE es vulneren els drets humans de manera brutal. Estàs privant de llibertat una persona pel fet de no tenir papers, i ho fas per criteris ètnics o de nacionalitat, vulnerant el dret d’igualtat de tracte”, denuncia Verdú, qui s’afegeix a les crítiques. Mor Diagne, un jove senegalès que ara resideix a València, sap prou bé el calvari que es viu al CIE. Ell va passar pel de Tenerife, on va arribar després de ser interceptat en una pastera. “Per identificar-te et despullen i et lleven la roba, és molt degradant”, afirma. “No tenen per què tancar-te en un centre sen-

se haver comès cap delictes. Els CIE no haurien d’existir”, opina.

Condicions inhumanes. El CIE de Sapadors –al districte de Russafa de València– ocupa una antiga caserna de policia. Hi caben 156 reclusos –132 homes i 24 dones– repartits en 22 cel·les d’escasament 12 metres quadrats. L’atapeïment és absolut. I les queixes, constants.

Hi ha dos patis: un per a homes i un altre per a dones, tal com dicta la normativa de l’ONU, però el de dones no compleix amb les seues funcions. Si volen gaudir de l’aire lliure, han de fer-ho amb els homes, raó per la qual no baixen al pati. “Hi són minoria, provenen de cultures i mentalitats diferents i no veuen protegida la seua intimitat”, comenta Verdú. “La majoria són víctimes del tràfic de blanques, i per comptes de protegir-les, la policia les interna”, denuncia. L’internament de col·lectius vulnerables, una circumstància habitual, viola drets fonamentals i pot comportar conseqüències físiques i mentals greus.

“No saps mai on estàs, ni on vas, ni per què estàs allà”, conta Mor. Generalment els interns tampoc no gaudeixen del dret a saber què hi fan, no se’ls comunica en quina situació es troben, i els qui no saben parlar l’idioma no disposen d’un traductor. De vegades l’assistència legal no arriba, i el dret a una trucada telefònica no sempre s’acompleix.

La higiene als centres fa vaga indefinida. No hi ha aigua calenta, cosa que provoca que molts interns utilitzen poals de brossa per temperar-la. No es proporciona una muda de roba neta i en els darrers mesos el menjar –“insuficient i mal cuinat”, segons un intern– està infestat de xinxes. A més, com que passen la nit tancats, fan les seues necessitats en una ampolla o en un racó de la cel·la. “Quan vaig entrar, vaig veure muntanyes d’excrements”, relata Verdú, una de les activistes que van entrar a Sapadors amb motiu d’un estudi que CEAR va elaborar l’any 2009 a petició de la UE.

A les dones, els productes d’higiene íntima tan sols els arriben si els dema-

Protesta recent davant la seu del CIE de Sapadors, al barri de Russafa de València.

nen, sense reparar en la desconexió de l'idioma de moltes. A més, mentre les cel·les dels homes sí que es netegen –ni que siga de manera deficient i no continuada–, les dones han de fer-ho elles mateixes. “Els responsables del centre ens va dir que a elles els agrada més així”, s’indigna Verdú.

Les condicions inhumanes no s’acaben ací. L’assistència sanitària –privatitzada– no està garantida les 24 hores i en ocasions és un agent policíac i no una persona amb formació mèdica qui atén cada cas i qui decideix si el malalt és traslladat a urgències. Sapadors, a més, no disposa de servei d’assistència social, encara que la llei d’estrangeria així ho preveu. Les activitats d’oci són molt reduïdes: hi ha una única televisió, algun joc de taula i una pilota. Els reclusos no tenen accés a llibres, fins i tot “un bolígraf és considerada una arma”, exposa Verdú.

Tacats de sang. “Hi havia policies que de vegades entraven a la cel·la, i si els venia de gust, agredien alguns interns”, recorda Mor. A València, tot i no ser una constant, cada cop són més freqüents les agressions i els maltractaments. “La policia els està pegant, hi ha dues persones tirades al meu costat!”, l’exclamació és d’un intern al CIE de Sapadors i va ser recollida per *EIDiario.es*. D’allò ja fa més d’un mes, i uns dies abans ja hi havia hagut denúncies contra la policia per agressions. Un dels presumptes afectats va relatar davant el jutge com s’havia produït l’agressió.

Segons la víctima, Mohamed R. Zohuir, poc després de mantenir una petita discussió amb un altre intern al menjador, un agent se’l va endur a les dutxes, on no hi ha càmeres de vigilància. Allí l’esperava un altre policia, que va començar a fer-li puntades de peu en una cama. L’altre agent també va colpejar-lo, i durant la pallissa, l’intern va rebre una porrada que va costar-li 17 punts mentre escoltava insults racistes com ara “moro” o “fill de puta”.

La policia ho nega. L’Advocacia de l’Estat, també. Diuen que l’immigrant –de nacionalitat algeriana– va ser traslladat a les dutxes “per calmar-lo”. En canvi, Andrés García, advocat de Zohuir i membre de la Coordinadora per a la Prevenció i la Denúncia de la Tortura, considera que aquesta afirmació “manca de sentit” perquè “curiosament” els fets van tenir lloc a l’únic indret del centre en què no hi ha càmeres.

Les agressions a Sapadors no són noves, ni de bon tros. L’octubre del 2014 dos interns van denunciar maltractaments després que es produïra un intent de fuga. Un mes abans, un agent havia estat imputat per haver agredit dos menors de nacionalitat algeriana, i el 2013 ja s’havien presentat denúncies per presumptes apallissaments.

A l’informe elaborat per la plataforma CIEs NO es registren tot de testimonis escruixidors sobre vexacions i agressions. “Matem el fill de puta i diguem que s’ha penjat”, és una de les frases recollides. “Menja merda”, em deia. I després,

en veure que no menjava, l’escopí, i me’l féu menjar a la força. Mentrestant, em fotia hòsties a la cara”, relata un altre testimoni. “Volia clavar-me la porra pel cul, sort que els altres agents van impedir-ho”, conta el mateix intern.

Agressions que són causades pel clima d’impunitat que impera. L’existència de cel·les d’aïllament i de zones on no hi ha videovigilància són factors propicis per a aquests episodis, tal com denuncien ONG i organismes internacionals.

Sapadors almenys s’ha vist lliure d’experimentar escenes molt més tràgiques, com les ocorregudes al CIE de Zona Franca (Barcelona), on ja consten quatre morts. Aramis Manukyan va morir el 2013, la policia va parlar d’un suïcidi, però diversos interns donaven una altra explicació: l’intern, de nacionalitat armènia, havia tingut un enfrontament amb un agent, qui el va dur a una cel·la d’aïllament. Allà –segons la versió dels reclusos– va estar cridant i gemegant durant tota la nit. “Aquesta mort no s’ha pogut resoldre, perquè els testimonis foren expulsats sospitosament i ràpidament”, denuncia De Lucas.

El jove guineà Idrissa Diallo va morir la nit de Reis de 2012. La causa oficial de la seua mort va ser una aturada cardíaca, però diverses ONG hi van veure negligència. Un altre episodi tràgic, l’any 2010, va posar fi a la vida de Mohamed Abagui. I el 2009, a Jonathan Sizalima –de nacionalitat equatoriana– el van trobar penjat en la seua cel·la quan s’havia iniciat el seu procés d’extradició. Deportacions que, a més d’haver estat també tacades de sang, han generat polèmica per les sedacions, les quals, tot i estar prohibides, es poden dur a terme per garantir-ne la seguretat. Una altra porta entreoberta a la impunitat.

Davant aquests fets, el Govern de Mariano Rajoy va proposar una nova normativa als CIE, més aparent que no real. “El nou reglament no facilita cap tipus d’assistència al centre. No garanteix els drets humans”, afirma De Lucas. Diversos organismes internacionals, ONG i plataformes se sumen a les crítiques. Ja fa anys –des del 2009– que van iniciar una campanya pel seu tancament. València fou l’origen de la lluita per tancar uns centres qualificats de presons racistes per a immigrants.

Moisés Pérez Pascual